

**जालना जिल्हयातील वाळलेल्या मोसंबी
पिकांच्या शेतक-यांना मदत देण्याबाबत**

महाराष्ट्र शासन

कृषी पशुसंवर्धन दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग.

शासन निर्णय क्रमांक : फनुभ ४००८/प्र.क्र. २४६/१३-अ

मंत्रालय विस्तार मुंबई ३२.

दिनांक :- २४ ऑक्टोबर, २००८

प्रस्तावना-

मोसंबी हे जालना जिल्हयातील महत्वाचे नगदी पिक असून २०८५४ हेक्टर क्षेत्रावर लागवड झालेली आहे. त्यापैकी सुमारे १३७४८ हेक्टर क्षेत्र फळधारणा योग्य आहे. सन २००७-०८ मध्ये कमी पर्जन्यमान, ३-४ वर्षांपासून पडत असलेला अनियमित पाऊस परिणामी खोल गेलेली भूजलाची पातळी यामुळे जालना जिल्हयातील ५४६० हेक्टर क्षेत्रावरील कमी अधिक प्रमाणात मोसंबी झाडे वाळल्यामुळे शेतक-यांची आर्थिक हानी होत असल्याचे शासनाचे निदर्शनास आले आहे.

जालना जिल्हयातील मोसंबी झाडे वाळल्याच्या प्रकरणी कृषि विभाग व महसूल विभागाकडून संयुक्त सर्व्हेक्षण करण्यात आले आहे. सर्व्हेक्षण अहवालाप्रमाणे जालना जिल्हयातील एकूण ५४६० हेक्टर क्षेत्रावरील ११३१३ शेतक-यांची १०,७६,२४४ झाडे वाळलेली असल्याचे आढळून आले आहे. जालना जिल्हयातील या आपदग्रस्त शेतक-यांना आर्थिक मदत देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

जालना जिल्हयातील मोसंबी पिकाच्या वाळलेल्या झाडांकरीता प्रति वाळलेले झाड रु.१२५/- या दराने जास्तीत जास्त रुपये १०,०००/- प्रति हेक्टर पर्यंत मदत देण्याचा निर्णय शासनाने घेतलेला आहे.

२. जालना जिल्हयातील वाळलेल्या मोसंबी पिकाच्या अनुदानास पात्र शेतक-यांना खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून आर्थिक मदत वाटप करण्यात यावे.

२.१ जालना जिल्हयातील वाळलेल्या मोसंबी बागांच्या बाबतीत जुलै, २००८ मध्ये महसूल विभाग व कृषि विभागाच्या क्षेत्रीय अधिकारी/कर्मचा-यांकडून करण्यात आलेल्या संयुक्त सर्व्हेक्षणाच्या अहवालात समाविष्ट असलेल्या वाळलेल्या मोसंबी झाडांच्या बाबतीत संबंधित शेतक-यांना मदत देण्यात यावी.

२.२ शेतक-यांच्या वाळलेल्या झाडास प्रति झाड रु. १२५/- प्रमाणे मदत द्यावी. सदर मदत हेक्टरी रु.१०,०००/- पर्यंत मर्यादित असावी.

२.३ ज्या शेतक-यांच्या ७/१२ च्या उता-यावर मोसंबी पिकाची नोंद दर्शविण्यात आली आहे, अशाच शेतक-यांना ही मदत देय राहिल.

२.४ ही मदत शेतक-यांना रोखीने बँकेमार्फत देण्यात यावी.

२.५ ज्या आपदग्रस्त शेतक-यांचे बँकेत खाते असेल त्यांच्या खात्यात सदर रक्कम जमा करावी.

२.६ ज्या आपदग्रस्त शेतक-यांचे बँकेमध्ये खाते नसेल त्यांच्या बाबतीत देय मदतीच्या रकमेचा वापर करून बँकेत नवीन खाते उघडण्यात यावे व त्याच खात्यात अनुज्ञेय रक्कम जमा करण्यात यावी.

२.७ या रकमेतून कोणत्याही प्रकारची कपात व वसुली करण्यात येवू नये.

३. वरील रक्कम शेतक-यांना अदा करण्यासाठी अनुसरावयाची पध्दती -

३.१ जिल्हाधिकारी, जालना यांनी ज्या शेतक-यांच्या ७/१२ च्या उता-यावर मोसंबी पिकाची नोंद झाली आहे, अशा शेतक-यांची यादी बँकनिहाय/गावनिहाय आणि बँकेच्या खाते क्रमांकासह तयार करावी. तसेच प्रत्येक शेतक-यांना अनुज्ञेय असलेल्या रकमेची नोंद यादीत करावी.

३.२ जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, जालना यांनी गावनिहाय/शेतकरी निहाय यादी जिल्हाधिकारी यांच्याकडून प्राप्त करून घ्यावी.

३.३ जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, जालना यांना आवश्यक तो निधी संचालक, फलोत्पादन यांनी तातडीने उपलब्ध करून द्यावा.

३.४ शेतक-यांना अदा करावयाची रक्कम बँकेमार्फतच अदा करावयाची असल्यामुळे प्रत्येक शेतक-यांसाठी वेगळा धनादेश न काढता बँकनिहाय खातेदारांच्या यादया तयारी करून सर्व खातेदारांकरिता एकत्रित धनादेश जिल्हाधिकारी, जालना यांच्या मदतीने जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, जालना यांनी संबंधित बँकेत जमा करावा.

४. निधीची व्यवस्था -

जालना जिल्ह्यातील वाळलेल्या मोसंबी पिकासाठी संबंधित शेतक-यांना वरील मंजूरी नुसार मदत देण्यासाठी रु. ६,३४,००,०००/- (रुपये सहा कोटी चौतीस लाख फक्त) इतकी रक्कम अग्रिम म्हणून आकस्मिकता निधीतून खालील लेखाशिर्षाखाली उपलब्ध करून दिली आहे.

मागणी क्रमांक डी-३

२४०१-पीक संवर्धन

११९- बागायती व भाजीपाला पिके

(०१) (२५) फलोत्पादन विकासाकरिता अर्थसहाय्य मंजूर करणे

(२४०१३३५१) ८००० -४१८-१

३३- अर्थसहाय्य

५. या प्रयोजनासाठी संचालक फलोत्पादन, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यांत येत आहे. फलोत्पादन संचालकांनी योजना राबविण्यासाठी या तरतूदीतून जालना जिल्ह्यातील वरील प्रकारे नुकसानीग्रस्त वाळलेल्या मोसंबी फळपिकांच्या क्षेत्रानुसार, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, जालना यांना विहित कार्यपध्दतींचा अवलंब करून आवश्यक असलेले अनुदान उपलब्ध करून द्यावे. संचालक फलोत्पादन यांनी वरीलप्रमाणे रोख स्वरूपात वाटप केलेल्या मदतीचा ताळमेळ घालून तपशील शासनास सादर करावा. तसेच मंजूर केलेल्या निधीच्या वितरणाचे क्षेत्रीय पातळीवर संनियंत्रण व समन्वय संचालक फलोत्पादन यांनी करावे. तसेच याबाबतच्या योग्य त्या सविस्तर मार्गदर्शक सूचना फलोत्पादन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी स्वतंत्रपणे निर्गमित कराव्यात.

६. संचालक फलोत्पादन, यांचे लक्ष शासन परिपत्रक, वित्त विभाग क्रमांक सीएनएफ-१०८६/१५३/अर्थसंकल्प-३, दिनांक २८ ऑगस्ट, १९८६ कडे वेधण्यात येत आहे. आकस्मिकता निधीतून काढण्यात येणा-या बिलावर वरच्या कोप-यात तांबड्या शाईने " आकस्मिकता निधी " हा शब्द लिहावा. तसेच, आकस्मिकता निधी मंजूर केलेला वित्त विभागाकडील शासन जापन क्रमांक आकनि-११.०८/१५६/अर्थसंकल्प-१३ (आकस्मिकता निधी संकेतांक (८०००-४१८-१) दिनांक २३ ऑक्टोबर, २००८ बिलावर तांबड्या शाईने लिहावा व तो तांबड्या शाईने अधोरेखित करावा.

७. कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर निधीच्या मर्यादेपेक्षा जास्त खर्च होणार नाही याची दक्षता नियंत्रण अधिका-यांनी घ्यावी. अनुदान वाटपासंबंधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र विहित कालावधीत या विभागास पाठविण्यात यावे.

८. सदर आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक २६०/अर्थसं-३, दि.२३ ऑक्टोबर, २००८ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २००८१०२४१५५७३३००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(वीणा राजूत)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव

सर्व मा.मंत्री/मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव

मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय ,मुंबई.

मा. लोकायुक्त/उपलोकायुक्त यांचे कार्यालय, नवीन प्रशासकीय इमारत, पहिला मजला,

मंत्रालयासमोर, मुंबई-३२

आयुक्त कृषि , कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

फलोत्पादन संचालक,कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (१० जादा प्रतीसह)

विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद विभाग

जिल्हाधिकारी, जालना

विभागीय कृषी सह संचालक, औरंगाबाद विभाग, (३ जादा प्रतीसह)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद ,जालना

वरिष्ठ कोषागार अधिकारी, पुणे

जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी, जालना

महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा परिक्षा)/मुंबई/नागपूर

महालेखापाल,महाराष्ट्र १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर.

संचालक लेखा व कोषागार मुंबई (१० प्रती.)

जिल्हा कोषागार अधिकारी , जालना,

वित्त विभाग (व्यय १) (अर्थसंकल्प ३)(अर्थसंकल्प १२)(अर्थोपाय) मंत्रालय मुंबई

नियोजन विभाग मंत्रालय मुंबई

महसूल व वन विभाग, मंत्रालय , मुंबई

सहसंचालक (संगणक कक्ष) लेखा व कोषागारे संचालनालय, नविन प्रशासन भवन,मुंबई

अवर सचिव,२-अे कृषि व पदुम विभाग मुंबई ३२

निवडनस्ती.